

Otázky u magisterské státní zkoušky platné od ZS 2022/2023

Magisterský program Mezinárodní vztahy

Pro studenty, kteří se zapsali do studia v AR 2020/2021 nebo dříve, se magisterská státní zkouška skládá z následujících částí:

1) Obhajoba diplomové práce

2) Ústní zkouška:

Povinné části:

a) Mezinárodní vztahy (1 otázka)

b) Evropská studia (1 otázka)

Povinně volitelná část, kterou si student volí v přihlášce k SZZ: c) Mezinárodní ekonomické vztahy, Mezinárodní organizace, nebo Mezinárodní právo (1 otázka)

Pro studenty, kteří se zapsali do studia v AR 2021/2022 nebo později, se magisterská státní zkouška skládá z následujících částí:

1) Obhajoba diplomové práce

2) Ústní zkouška:

Povinná část:

a) Mezinárodní vztahy (1 otázka)

Povinně volitelná část, kterou si student volí v přihlášce k SZZ: b) Evropská unie, Mezinárodní ekonomické vztahy, Mezinárodní instituce, nebo Mezinárodní právo (1 otázka)

K přípravě na SZZ využijte povinnou literaturu povinných předmětů programu Mezinárodní vztahy.

Mezinárodní vztahy

1. Co jsou úrovně analýzy? Vysvětlete koncept a aplikujte ho na významný válečný konflikt podle svého výběru.
2. Co byla první debata v teorii mezinárodních vztahů?
3. Co byla druhá debata v teorii mezinárodních vztahů?
4. Co byla třetí, neboli interparadigmatická debata v teorii mezinárodních vztahů?
5. Co je bezpečnostní dilema? Vysvětlete koncept a aplikujte ho na reálný příklad ze světové politiky.
6. Co je teze o demokratickém míru? Jak vysvětluje mír?
7. Co je teorie hegemonické války? Porovnejte ji s teorií rovnováhy moci.
8. Uveďte typologii moci vybranou podle vlastního uvážení a vztáhněte každý typ k jedné teorii mezinárodních vztahů.
9. Vysvětlete, jak mezinárodní režimy povzbuzují spolupráci mezi státy. Uveďte reálné příklady.
10. Co je věžňovo dilema? Vysvětlete, v čem hra spočívá, zasadte ji do myšlení o mezinárodních vztazích a aplikujte na reálný příklad ze světové politiky.

11. Představte sociálně konstruktivistický pohled na mezinárodní anarchii. Jak se liší od neorealistických a neoliberálních teorií?
12. Jak se vyvíjejí mezinárodní normy? Kdo jsou *norm entrepreneurs*?
13. Co je tragédie obecní pastviny (*tragedy of commons*)? Jak lze koncept vztáhnout k politice globální změny podnebí?
14. Co je vzájemná ekonomická provázanost (*interdependence*)? Jak různé teorie mezinárodních vztahů hodnotí a předvídají její dopad na vzorce konfliktu a spolupráce mezi aktéry?
15. Představte teorie závislosti a světových systémů a zhodnoťte, zda a do jaké míry jsou relevantní v současnosti.
16. Představte a porovnejte liberální feministické a poststrukturalistické feministické perspektivy na mezinárodní vztahy.
17. Co znamená genderování (*gendering*) bezpečnosti? Vysvětlete a diskutujte reálné příklady.
18. Co je praxeologický obrat (*practice turn*) v mezinárodních vztazích?
19. Popište historii vzniku a vývoje konceptu bezpečnostního společenství. Na reálném příkladě ukažte klíčové charakteristiky tohoto konceptu.
20. Typologie ozbrojených konfliktů
21. Příčiny ozbrojených konfliktů
22. Vznik a průběh konfliktů – konfliktní cyklus
23. Nástroje prevence konfliktů
24. Nástroje zvládnutí konfliktů

Evropská studia/Evropská unie

1. EU jako politický systém – lze EU charakterizovat jako politický systém, proč? Jaké jsou další možné pohledy na charakteristiku EU?
2. Neofunkcionalismus vs. liberální intergovernmentalismus jako alternativní vysvětlení vývoje evropské integrace – příklad reforem ekonomického vládnutí po r. 2008.
3. Proč přenášejí státy svoje pravomoci na EU / nadnárodní instituce? Alternativní teoretická vysvětlení.
4. Konstruktivismus – změny norem jako příčiny změn v politikách ES/EU.
5. Nadnárodní vs. mezivládní přístup – vývoj institucionální rovnováhy mezi členskými státy a nadnárodními institucemi ES/E, jeho kontext a jeho manifestace na konkrétních mechanismech rozhodování.
6. Rozšiřování ES/EU – kontext jednotlivých vln rozšíření a jejich dopady na rozhodovací procesy a změny politik.
7. Vývoj pravomocí Evropského parlamentu, jejich vysvětlení v historickém kontextu a ve vztahu k debatě o demokratické legitimitě ES/EU.
8. Konstitucionalizace EU jako zdroj demokratické legitimacy i institucionální reformy.
9. Nastolování agendy v EU – kompetence a zvyklosti. Ilustrujte na konkrétních příkladech rozhodování za posledních 10 let.
10. Řádný legislativní postup – vývoj, smluvní ustanovení, rozhodování v rámci institucí a v meziinstitucionálních vztazích.
11. Základní principy vnitřního trhu a jejich historický vývoj.
12. Přetrvávající překážky vnitřního trhu a jejich příčiny.
13. Vývoj evropského rozpočtu – důvody a dopady zavádění nových zdrojů rozpočtu a víceletých rozpočtových rámců.
14. Společná zemědělská politika – reformy, jejich příčiny a dopady.

15. Společná zemědělská politika – rozdílnost v prioritách členských států, aktuální debaty, rozdíly v aplikaci a diskuse o rozpočtu
16. Nastavení hospodářské a měnové unie a její fungování jako jedna z příčin ekonomické krize 2008-2010.
17. Reformy ekonomického vládnutí jako důsledek ekonomické krize po roce 2008.
18. Prostor svobody, bezpečnosti a práva – posun od mezivládního k nadnárodnímu principu rozhodování.
19. Reakce na migrační krizi z r. 2015 a reformy migrační a azylové politiky, překážky hlubší reformy.
20. Britské členství v EU – historický vývoj, důvody (ne)účasti na vybraných politikách, příčiny Brexitu.
21. Jednání o Brexitu, jeho výsledky a následný vývoj v kontextu principů fungování vnitřního trhu.
22. Vývoj klimatické politiky EU a výhled do budoucna.
23. Vnější vztahy EU – institucionální rozdíly mezi jednotlivými politikami vnějších vztahů.
24. Evropská bezpečnost – vývoj a budoucnost Společné obranné a bezpečnostní politiky.

Mezinárodní instituce/organizace

- 1) Neoliberální institucionalismus a mezinárodní instituce
- 2) Realismus a konstruktivismus a mezinárodní instituce
- 3) Vývoj mezinárodních institucí do poloviny 20. století
- 4) Vývoj mezinárodních institucí od poloviny 20. století do současnosti
- 5) Organizační struktura mezinárodních institucí
- 6) Funkce mezinárodních institucí
- 7) Globální smlouvy a režimy týkající se kontroly zbrojení
- 8) Globální režim nešíření jaderných zbraní (Smlouva o nešíření jaderných zbraní)
- 9) Rada bezpečnosti OSN
- 10) Mírové mise OSN
- 11) Sankce OSN
- 12) Ozbrojené akce se souhlasem RB OSN
- 13) WTO – cíle, normy, institucionální struktura
- 14) WTO – vyjednávání o liberalizaci světového obchodu (oblasti, vývoj, současný stav)
- 15) MMF – cíle, politické přístupy, institucionální struktura
- 16) MMF – poskytování půjček
- 17) OSN a rozvojová politika
- 18) Světová banka
- 19) OSN a ochrana životního prostředí
- 20) Globální klimatický režim
- 21) OSN a ochrana lidských práv – základní dokumenty a výsledky
- 22) OSN a ochrana lidských práv – instituce, jejich pravomoci, a jejich aktivity a výsledky

Mezinárodní právo

1. Prameny mezinárodního práva – pojem, druhy.
2. Mezinárodní obyčej.

3. Pojem mezinárodní smlouvy, uzavírání mezinárodních smluv (procedura), důvody neplatnosti mezinárodní smlouvy. Postavení mezinárodních smluv ve vnitrostátním právu České republiky.
4. Vztah mezinárodního práva a vnitrostátního práva – teoretické koncepce.
5. Vztah mezinárodního práva a vnitrostátního práva – způsoby recepce mezinárodního práva do práva vnitrostátního.
6. Subjekty mezinárodního práva – pojem mezinárodněprávní subjektivity, druhy subjektů.
7. Svrchovaný stát a jeho kompetence – vznik a zánik státu, sukcese, uznání státu, třídění států.
8. Mezinárodní organizace, její subjektivita a kompetence na poli mezinárodního práva.
9. Mezinárodněprávní postavení obyvatelstva a jednotlivce (obecně).
10. Mezinárodněprávní úprava státní příslušnosti fyzických a právnických osob.
11. Právní postavení cizinců, cizinecké režimy.
12. Právní režim státního území, nabývání a ztráta státního území, státní hranice, pohraniční režimy.
13. Právní režim mezinárodních prostorů – pojem mezinárodního prostoru, vymezení jednotlivých mezinárodních prostorů.
14. Mořské právo.
15. Vnitrostátní a zahraniční orgány pro mezinárodní styky. Diplomatické a konzulární výsady a imunity
16. Univerzální systém mezinárodněprávní ochrany lidských práv.
17. Evropský systém ochrany lidských práv.
18. Odpovědnost státu za porušení mezinárodního práva.
19. Okolnosti vylučující protiprávnost při porušení mezinárodního práva.
20. Donucení v mezinárodním právu.
21. Diplomatické a judičiální prostředky mírového urovnání mezinárodních sporů.
22. Stíhání a trestání zločinů podle mezinárodního práva, mezinárodní trestní tribunály ad hoc, Mezinárodní trestní soud.
23. Válečné právo, základní zásady práva ozbrojených konfliktů, zakázané prostředky a způsoby vedení války, neutralita.
24. Ochrana obětí války (mezinárodní humanitární právo).

Mezinárodní ekonomické vztahy

1. Příčiny a podmínky zformování světové ekonomiky – kauzalita vývoje
2. Zásadní vývojové procesy MEV po roce 1945-2020 – kauzální nexus
3. Vymezení geoeconomiky a geopolitiky, rozdíly, příklady
4. Vývojové fáze koloniální expanze v novověku
5. Typy koloniální správy na konkrétních historických příkladech
6. Dekolonizační proces – vývojové etapy, příčiny
7. Hospodářský regionalismus – členění časové i typové
8. Silový regionalismus v MEV – historické i aktuální příklady, jejich příčiny
9. Regionalizace světové ekonomiky, příčiny a projevy, otevřený regionalismus
10. Rozvojové ekonomiky jako samostatný segment MEV – vymezení, diferenciatní kritéria
11. Rozvojové ekonomiky – diferenciatní proces
12. Rozvojový diskurz – teorie rozvoje v MEV: vývoj teoretické reflexe
13. Mezinárodní měnové vztahy – vývoj do roku 1939, základní charakteristika
14. Mezinárodní měnové vztahy – měnové unie v historii
15. Bretton-woodský měnový systém – časové zařazení, diskuse nad jeho nastavením, podstata finální verze a její vývoj

16. Mezinárodní obchod – vývoj, měnící se struktura
17. Mezinárodní obchod – teorie protekcionismu, jeho reálné příklady v historii (příčiny, následky)
18. Teorie mezinárodního obchodu – merkantilismus; klasická politická ekonomie
19. Teorie mezinárodního obchodu – vývojové posuny teorie komparativních výhod
20. Teorie mezinárodní politické ekonomie – příčiny zformování teorie, předměty zájmu, hlavní představitelé a jejich základní teze
21. Teorie mezinárodní politické ekonomie – koncept moci, kontroly v MV; strukturální pojetí MV prostřednictvím IPE
22. Prognózování vývoje světové ekonomiky – globální modelování: odkdy, proč, hlavní představitelé
23. Prognózování vývoje světové ekonomiky – futurologická a konjunkturální etapa: analogie a rozdíly, představitelé
24. Analýza pěti nejvýznamnějších ekonomických krizí světové ekonomiky v základních bodech – příčiny, průběh, analogie, efekty